

ודיה שעתה].

אמר מר: שנינו בברייתא הקודמת, שאם תינוקת ראתה שלש פעמים, ולאחר שהוחזקה להיות רואה שוב **עברו עליה שלש עונות** שלא ראתה בהן, הרי בפעם הבאה שתראה — **דיה שעתה**.

והלכה זאת אפשר לפרשה בשני אופנים:

א. דאתיא רק כרבי אליעזר. והרי היא ככל אשה שעברו עליה ג' עונות שלדברי רבי אליעזר אפילו בצעירותה הרי היא נהיית מסולקת דמים, ודיה שעתה.

ב. זהו דין מיוחד בתינוקת. ואתיא אליבא דכולי עלמא, שלאחר תשעים יום חוזרת לקדמותה, כדין מי שלא הגיעה זמנה לראות.

ולאור זאת מסתפקת הגמרא:

אי הדר קחזיא ב"עונות" — מאי? והיינו: א-י
אם ראתה פעם נוספת, בהפרש שלשים יום [המוגדר כ"עונה"] מהראיה הקודמת — מה דינה?

והספק תלוי בשני האופנים שמתבאר בהם הברייתא:

שבכל זאת, כיון שמדובר בתינוקת שטרם הגיע זמנה, אמרינן שחזרה למצבה בתינוקת, ולכן דיה שעתה גם בראיה השניה. אך אם אירע בפעם השלישית **שועוד עברו עליה שלש עונות, וראתה** — הרי היא **ככל הנשים**, ששוב חזרה להיות תינוקת, ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה.

וממשיכה הברייתא בביאור דינה של תינוקת רגילה שגדלה, שלא ראתה בקטנותה והרי היא עתה "בתולת דמים" רגילה:

וכשהגיע זמנה לראות [שנהייתה בת יב שנה]:

פעם ראשונה — **דיה שעתה!** שהרי היתה עד עתה בחזקת מסולקת דמים.

פעם שניה — **מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה** שהרי הגיע זמנה לראות והרי היא ככל "מסולקות דמים" שבראיה השניה כבר חוזרות להיות ככל הנשים⁽¹³³⁾.

עברו עליה, אחר שהוחזקה להיות רואה בגדלותה, **שלש עונות** שלא ראתה בהן, **וראתה** לאחר תשעים יום — **דיה שעתה** [והלכה זאת היא רק אליבא דרבי אליעזר דאמר דאפילו אינה סמוכה לזקנתה, כל שלא ראתה שלש עונות, הרי היא מסולקת דמים

זמנה ולכולי עלמא הדין כן.
[רש"י ותוס' מפרשים כן לשיטתם שבראיה שבה היא מתחזקת אינה מטמאה מעת לעת].
הרמב"ן מפרש שבהגיע זמנה כיון שבדין צריכה לבדוק יש לאוסרה למפרע כבר בראיה ראשונה [לשיטתו]. שחולק על רש"י וסובר שבראיה שבה מתחזקת יש לטמאותה למפרע ראה הערה קודמת שיטתו בתינוקת שלא הגיע

133. נחלקו הראשונים בטעם שאינה מטמאה בראיה ראשונה, ואם טומאתה למפרע בראיה שניה קאי לרבי או אף לרשב"ג. דעת רש"י [ד"ה ה"ג ת"ר] ותוס' [ד"ה ברוב] שבהגיע זמנה לכולי עלמא מתחזקת בפעם אחת וגורו לטמאותה למפרע בפעם שניה, והמשנה [ז ב] דקתני "במה אמרו דייה שעתה, בראיה ראשונה אבל בשניה מטמאת מעת לעת" מדובר בהגיע

להשמיענו שאפילו לרבי, שבתרי זימני הווי חזקה, לא אמרינן שאשה זו קובעת וסת להפלגה של שלש עונות על ידי שתי ראיות בהפלגות כאלו. דכיון שמדובר בתינוקות, אמרינן שנשאת במצב של "לא הגיע זמנה לראות". ורק אם בפעם שלישית תראה בהפרש של שלש עונות היא תקבע לה וסת לשלש עונות].

והרי ביאור דברי רש"י ד"ה מאי [האותיות המודגשות הן לשונו של רש"י]:

דיה שעתה או מטמאה מעת לעת?

מי אמרינן —

א. הא דקתני בכרייתא בתרא דראיה ראשונה לאחר ג' עונות "ועוד עברו עליה ג' עונות" — דוקא קתני "עברו" לשון רבים, שעברו ג' עונות נוספות. ומשום דאי חזאי לפרק עונה אחת בלבד הרי היא מטמאה מעת לעת. דאף על גב דלא הגיע זמנה לראות, כיון דהוחזקה "רואה" עוד קודם הפסקת ג' עונות ראשונות, הרי היא כהגיע זמנה:

והיינו, משום שכי הפסיקה בראשונות, וראתה לאחר תשעים יום דיה שעתה — בהחיא ראייה בלבד! וכרבי אליעזר שכל אשה המפסקת לראות שלש עונות נקראת מסולקת דמים ולכן, דינה של תינוקת זו היא כדין כל אשה, וכי חזיא תו לפרק עונה אחת מטמאה מעת לעת — ככל אשה שעברו עליה ג' עונות אליבא דרבי אליעזר, דאין

לפי הטעם הראשון, שהפסקה של תשעים יום עושה אותה למסולקת דמים מדינו של רבי אליעזר, הרי אם חוזרת פעם נוספת ורואה — הרי היא ככל הנשים המסולקות דמים, שבראייה שניה כבר חוזרות להיות נקראות רואות דם ומטמאות מעת לעת.

אך לפי הטעם השני, שתינוקת זו, כתוצאה מהפסקה של תשעים יום חזרה לדין "מי שלא הגיע זמנה לראות", הרי גם בפעם השניה, לאחר שלשים יום, דיה שעתה [עד שתחזק שוב לראות ג' פעמים בהפרשים של שלשים יום].

[וברש"י ובתוס' הוסיפו לבאר את הבעיה לאור מה שמבואר בכרייתא שאם אותה תינוקת חזרה וראתה שוב בהפסקה של תשעים יום דיה שעתה.

וצדדי הספק הם:

האם מה שאמור בכרייתא, שחזרה וראתה לאחר שלש עונות, הוא בדוקא, שכן ברואה פעמיים בהפרש של שלש עונות מודה רבי אליעזר דדיה שעתה. אבל אם ראתה בפעם השניה בהפרש של עונה אחת הרי היא ככל הנשים, וחוזרת להיות מטמאת מעת לעת.

או דילמא מכיון שמדובר בתינוקת שאין זמנה לראות נשאר דינה שדיה שעתה אפילו אם חזרה וראתה בפעם השניה בהפרש של עונה אחת.

והא דנקט התנא הפרש של שלש עונות, הוא

לרשב"ג צריך ג' פעמים והמשנה [ז ב] קאי רק לרבי. ראה תוס' [ד"ה "ברוב"] ותוס' הרא"ש [ד"ה שניה].

זמנה] "אלא שהיא קולא לדבריהם".
דעת הרשב"א [תורת הבית ב"ז ש"ג י א]
והרא"ה [בדק הבית שם] שדין זה רק לרבי אבל

בשתי הפלגות כאלו.

דאי ברבי, הרי בראיה שלאחר ההפסקה השניה היתה צריכה לטמאות מעת לעת, [ולא משום שהוחזקה בפעמיים להפליג לתשעים יום, כי הרי רק בפעם הבאה, לאחר שהוחזקה, היא מטמאה מעת לעת, אלא משום שלרבי] **כיון דאילו חזאי ב"עונות"**, בהפרשים של שלשים יום, הוה **מדמינן לה ל"הניע זמנה"**, והיינו אומרים שהיא ככל הנשים שטמאות מעת לעת, שכיון שראתה פעמיים הוחזקה להיות רואה אליבא דרבי, דבתרי זמני הוי חזקה, **כי חזאי בהפסקה של תשעים יום פעמיים נמי אמרינן** שהיא ב"חזקה רואה", וכאלו הגיע זמנה לראות.

דכיון דתרי זמני חזאי בהפסקה של תשעים, איגלאי מילתא למפרע דשינוי וסת הוא להפלגת תשעים יום **ולא סילוק דמים**, שהרי בשתי הפלגות אלו של תשעים יום היא מתחזקת בוסת לרבי, ולא יתכן שדבר היוצר וסת יחשב ל"סילוק דמים"!

ולפיכך, בראיה השניה שלאחר תשעים יום, אליבא דרבי, הרי היא **מטמאה מעת לעת** [ואף על פי שבתינוקת המתחזקת לראות מטמאה מעת לעת אפילו לרבי רק בראיה שלישית, שהיא הראיה הראשונה לאחר שהתחזקה בשתים הראשונות — כאן היא מטמאה מיד בראיה השניה] **שאין זו צריכה להתחזק בדמים!** כי כאמור, לאחר שהפסיקה פעם שניה לתשעים יום, איגלאי מילתא שההפסקה הראשונה לא היתה סילוק דמים אלא היא הפעם הראשונה של שינוי וסת לתשעים יום⁽¹³⁴⁾.

דיה **שעתה אלא** בראיה הראשונה. אבל בראיה השניה — חדלה להיות מסולקת דמים ומטמאה מעת לעת.

אבל, היבא דחזרו ועברו ג' עונות שניות, וראתה, דיה שעתה בהחיא ראייה שניה ברבי אליעזר! כי לפי חכמים תינוקת זו, שכבר ראתה בעבר ג' פעמים, נשאת בחזקת רואה גם כשעברו ג' עונות ולא ראתה, ואין זה משנה אם פעם אחת הפסיקה בג' עונות או בפעמיים. אך לרבי אליעזר כל הפסקה של ג' עונות עושה אותה למסולקת דמים, שדיה שעתה.

ואף על גב דלא חזינן דקמיירי רבי אליעזר דדיה שעתה **אלא בהעברה ראשונה של ג' עונות**, ומנין לנו שגם אם חוזרת פעם נוספת ואינה רואה ג' עונות שדיה שעתה?

יש לומר — **מיהו, מודה רבי אליעזר דדיה שעתה בשניות**, גם לאחר העברת ג' עונות שניות, **עד שתתחזק — או ברבי** [בפעמיים] **או ברשב"ג** [בשלש פעמים].

ולפי הצד הזה של הבעיה נתחייב לומר:

ואף על גב דרישא דברייתא רבי היא דהא קתני שתינוקת שראתה הוחזקה בפעמיים להיות רואה, וברייתא השלישית היא כבר מטמאה מעת לעת. בכל זאת, **סיפא** — דהפסיקה ג' עונות וראתה, ושוב הפסיקה ג' עונות וראתה — בהכרח דאתיא **ברבן שמעון בן גמליאל**, דבתרי זימני לא הוי חזקה ולכן לא התחזקה להיות רואה בהפלגות לתשעים יום אף על פי שראתה

134. מבואר ברש"י שלא אומרים שבאותה ראייה שמתחזקת אין מטמאה מעת לעת אלא

ב. או דילמא — אי חזאי לסוף עונה אחת בלבד נמי כל שכן דדיה שעתה, דמהא דחוזרת ורואה לאחר שלשים יום ולא לאחר תשעים מוכח מילתא דהפסקה ראשונה של תשעים זו פילוק דמים היתה ולא שינוי וסת.

ולכן, אי אפשר להעמיד את הסיפא של הברייתא כרבי אלא רק כרשב"ג, דבתלת זימני הוה חזקה. ולפיו, בהפסיקה פעמיים מלראות שלש עונות הרי היא עדיין בחזקת מסולקת דמים, ולכן דיה שעתה.

הפשט שעל ידי שקירבה ראייתה איגלאי מילתא שאף ג' עונות שלא ראתה בתחילה לאו משום שהיתה מסולקת דמים ולא היתה בכלל זקינה. [בסמוך יבואר שכן תירץ הרמב"ן] אם כן, למה מטמאה מעת לעת בראייה שניה, הרי סוברים התוס' כאן שראייה שמתחזקת בה אפילו אם היא ראייה המבררת שלא היתה מסולקת לא מטמאים למפרע. הילכך צ"ל שכוונתם בזקינה אם תשוב ותראה רק אחר ג' עונות יש להחזיקה כזקינה מכח הג' עונות הנוספים שהפסיקה בהם, שאף אם הוחזקה כרואה בראייה הראשונה שאחר ג' עונות, מכל מקום בהפסקת ג' עונות השניות שוב יש להחזיקה זקינה ולכן לא מטמאה רק בראייה שניה שהקריבה ראייתה.

שיטת הרמב"ן, בתירוץ הראשון העמיד הברייתא כרבי ואף לרבי מתחזקת בב' פעמים לטמא למפרע מכל מקום בזקינה שהפסיקה מלראות ג' עונות אף שראתה בסופם, אינה נחשבת כראייה המתחלת להוציאה מכלל זקנות, שכן הוא דרך הזקנות שבתחילה מפסקת ורואה ושוב מפסקת ואינה רואה לפיכך אין דנים ראייה קמא. ורק בראייה שאחר ג' עונות שניות מתחלת להחזיק עצמה ובראייה זו שהיא תחילה למנין דייה שעתה, ובשניה שהיא שלישית הוחזקה ומטמאה מעת לעת. ומה שבמשנה [ז ב] מטמאה למפרע בראייה שניה, "כיון שקירבה ראיותיה בשניה, איגלאי מילתא שג' עונות קמייתא לאו משום סילוק דמים הוי, ולא הגיעה זו לכלל זקנה. אבל רחקה אף ראייה שניה, זקינה היא, אלא שרואה, וצריכה חזקה".

נראה שסברא זו הרמב"ן לשיטתו, משום

כשמתחזקת בראיות לרואה, אבל כשאין ההחזקה בראיות, אלא שעל ידי הראיות איג"מ שלא היתה מסולקת אלא הפסקותיה היו של שינוי וסת מטמאה לרבי בראייה שניה. ולפי זה זקינה שראתה פעמיים אחרי הפסקת ג' עונות [כשלא כיוונה ראיותיה] איגלאי מילתא שלא היתה מסולקת דמים אלא שינוי וסת ומטמאה בראייה שניה לרבי, ובהכרח שהברייתא המובאת בגמרא [ט ב] בדין זקינה שאם ראתה ג' פעמים אחר צ' יום מטמאה מעת לעת אתיא כרשב"ג.

שיטת תוס' [ד"ה קחזיא] שספק הגמרא לענין חזיא בעונה לחוד, אם דנים ההפסקה ראשונה שחזרה לקדמותה או לא כפירש"י, אבל בעברו עליה ג' עונות נוספים, וכן זקינה אין מטמאה אף לרבי עד ראייה שלישית, אף שהיא ראייה המבררת שאינה מסולקת רק ששינתה וסת מכל מקום לא מטמאת למפרע, והטעם מבאר החזו"א [פח] כיון שג' עונות בזקינה ראוי לקבוע שהפסיקה, הילכך גם כשאירע כן ב' פעמים שיש לומר ששינוי וסת הוא מכל מקום גם זה נחשב לחידוש מצב שאין לטמאותה אלא בראייה שלאחר מכן. אמנם בבתולה שהגיע זמנה מסתפקים תוס' שיתכן ששינוי וסת כזה ל"ח מצב חדש כיון שמעולם לא החזקנה שחזרה לקדמותה אלא במסולקת דמים לחוד.

והנה במשנה [ז ב] מבואר שלא אמרו דייה שעתה אלא בראייה ראשונה אבל בראייה שניה מטמאה מעת לעת, והקשו תוס' לעיל [ד"ה זקנה] מהברייתא שאינה מטמאה למפרע אלא בפעם השלישית, ומתמצים, שאם ראתה בשניה לסוף שלשים מטמאינן למפרע. צ"ב כוונתם, אם

לתשעים יום (135).

פילוק דמיב, ותממא בראיה שלאחר ההפסקה השניה מעת לעת.

קא משמע לן דלא אמרינן כן, אלא, אפילו לרבי [שבתרי זימני הווי חזקה והיה מקום לומר שאדרכה, שבשתי הפסקות אלו קובעת וסת ואינה "מסולקת דמים"] אמרינן דיה שעתה. משום דהפסקה קמייתא לעולם ב"חוזרת לקדמותה" נדון אותה וכדין תינוקת שלא הגיעה זמנה לראות, דלא אמרינן איגלאי מילתא למפרע שמשנה וסתה לתשעים יום.

ולא דמיא להגיע זמנה, שלאחר הפסקת תשעים יום חוזרת לקדמותה כבר בראיה השניה, דדין זה הוא רק בהגיע זמנה וכרבי אליעזר, אך לפי הצד השני המתבאר עתה מתיחסים אל התינוקת כמי שלא הגיע זמנה

ולפיכך יש לומר מכח ההפסקה של ג' עונות — חזרה לקדמותה כתינוקת, ואם רוצה להתחזק ב"רואה" צריכה להתחזק עוד, אחר הראיה שלאחרי ההפסקה, בשתי ראיות של שלשים או תשעים נוספות, כבתחלה [שהוחזקה להיות רואה בג' ראיות], אבל בראיה הראשונה שלאחר שלשים יום מהראיה שלאחר ההפסקה, דיה שעתה!

והאי דנקט התנא "ועוד עברו שלש עונות וראתה דיה שעתה", והרי גם אם עברו רק שלשים יום, שאינם נחשבים כסילוק דמים, וראתה, דיה שעתה?

רבותא אשמעינן: אף על גב דתרי זימני חזאי בהפסקה שוה של תשעים יום לא אמרינן איגלאי מילתא דשינוי וסת הוא ולא

בראייה ראשונה [וכפי שנתבאר לעיל שהרמב"ן חולק על רש"י, ואף בראייה שמתחזקת בה יש לטמאה למפרע] קולא הוא שהקילו בה, כפי שמפרש הרמב"ן בהמשך דבריו. עוד דרך אומר הרמב"ן שהברייתא כרשב"ג ומצרפים אף ראייה הראשונה, ולא שנא ריחקה או קירבה ראייתה, והמשנה [ז ב] אתיא כרבי וכן דעת הר"ן.

הרשב"א נוקט להעמיד הברייתא של זקינה כרבי וכרשב"ג ששניהם מצריכים ג' ראיות, כיון שראייה ראשונה תולים במקרה, ראה הערה לעיל שביארנו דבריו. והמשנה [ז ב] אומר הרשב"א שמדובר שקירבה ראייתה ולפיכך מטמאה בראייה שניה.

135. ראה רשב"א תורת הבית דיני הווסתות [ב"ז ש"ג יא] שפירש ספיקות הגמרא כאן באופן

שאינה מתחזקת כרואה בראייה ראשונה, רק בראייה שניה, לפיכך כשקירבה ראייתה מטמאה למפרע. אבל אם כבר מוחזקת לרואה בראייה ראשונה ודאי שאין נפקא מינה בראיה שניה אם קירבה או ריחקה. ובהערה לעיל הבאנו שדעת הרמב"ן שאשה מטמאה מעת לעת גם בראייה שמתחזקת בה דלא כרש"י ותוס'. הילכך כשקירבה ראייתה השניה אף שמתחזקת בה כרואה, מטמאה למפרע.

עוד מיישב הרמב"ן, בזקינה שראתה אחר ג' עונות הראשונים אינה נחשבת כראייה המתחלת להוציאה מכלל זקנות כמבואר בתירוץ הראשון, ואף אם קירבה ראייתה השניה לא אומרים איגלאי מילתא ולא מצרפים ראייה הראשונה. ובמשנה [ז ב] שטמאה בראייה שניה, יש לומר שהדין כן רק כבתולה, שאין צורך להחזיקה כרואה על ידי חזקה כלל. ומה שאינה מטמאת

לראות, ולכן צריכה שתתחזק בשתי ראיות נוספות, ורק בג' תטמא מעת לעת, וכדמפרש ואזיל.

ונמצא שלפי הצד הזה של הבעיה כל הברייתא יכולה להיות אליבא דרבי.

עד כאן ביאור דברי רש"י.

ופושטת הגמרא את הבעיה: **אמר רב גידל אמר רב: פעם ראשונה** שראתה לאחר ההפסקה של תשעים יום, ופעם שניה שראתה לאחריה, בהפרש של שלשים יום, **דיה שעתה**. אבל, בפעם שלישית שרואה כעבור עוד שלשים יום **מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה**, שהתחזקה בפעמיים להיות רואה, אליבא דרבי, ובפעם השלישית היא כבר מטמאה מעת לעת!

שנינו עוד בברייתא: תינוקת שראתה ג' פעמים והוחזקה להיות רואה, והפסיקה לראות ג' עונות, וראתה, ובפעם נוספת — **ועוד עברו עליה ג' עונות, וראתה** — **דיה שעתה!**

ומסתפקת הגמרא: לאחר שפעמיים הפסיקה לתשעים יום, וראתה לאחר ההפסקות, **שהדר קחזיא ב"עונות"**, שראתה ראייה נוספת לאחר שלשים יום מסוף ההפסקה השניה — **מאי? האם דיה שעתה או מטמאה מעת לעת?**

וצדדי הספק הם:

האם גם לאחר שהפסיקה פעמיים בהפלגה

של תשעים יום אמרינן שההפסקה מחזירה אותה למצב של תינוקת שלא הגיע זמנה לראות, ולכן צריכה אליבא דרבי שתי ראיות כדי להחזירה לטמא מעת לעת, האחת — הראיה הראשונה שלאחר ההפסקה, והשניה — ראיית שלשים יום [או תשעים] שלאחריה, ולפי זה בראיה של שלשים יום לאחר ההפסקה השניה עדיין דיה שעתה, ורק בראיה שלאחריו תטמא מעת לעת.

או דילמא אמרינן שרק בהפסקה הראשונה חוזרת להיות תינוקת. אבל בהפסקה השניה אנו מתיחסים אליה כמי שמתחילה להיות רואה, ולכן מצרפים את הראיה שלאחר ההפסקה הראשונה אל הראיה שאחרי ההפסקה השניה ומתחזקת בשתי פעמים אלו להיות רואה, אליבא דרבי. ובראיה השלישית, שלשים יום אחרי סיום ההפסקה השניה, הרי היא מטמאה מעת לעת!

[והא דמבואר בברייתא דרק לאחר הפסקה שלישית של שלש עונות היא מטמאה מעת לעת, היינו לרבנותא, שלא נאמר שאפילו לאחר ההפסקה השלישית דיה שעתה [משום שכל ראייה אחרי הפסקת שלש עונות נחשבת כראית מסולקת דמים].

ופושטת הגמרא את הספק:

אמר רב כהנא, אמר רב גידל, אמר רב: פעם ראשונה, הראיה שלאחר ההפסקה השניה — **דיה שעתה**.

פעם שניה לאחר שלשים יום, וזוהי הראיה שהסתפקנו אודותיה — **מטמאה מעת לעת**

ונקודות הכסף, סדרי טהרה [לג] וחוו"ד [לה]. וראה מהרש"א שפירש עוד באופן אחר.

מחודש, ראה בית יוסף וב"ח [קפט כז] שהאריכו בדבריו. ראה עוד בט"ז [שם מג]

ומפקידה לפקידה⁽¹³⁶⁾.

מני? כפי מי העמדנו את הברייתא?

רבי היא, דאמר בתרי זמני הוי חזקה, שהרי גם את הרישא שתינוקת שראתה פעמיים הוחזקה להיות רואה וגם את הסיפא שעברו פעמיים שלשה עונות, וראתה אחריהן פעמיים, שהוחזקה לחזור להיות רואה אחרי ששבה להיות תינוקת בהפסקה הראשונה, העמדנו כרבי⁽¹³⁷⁾.

ואם כן — אימא סיפא דסיפא, דאם הגיע זמנה לראות וראתה פעמים אחדות ולאחר

מכן עברו עליה ג' עונות, וראתה — דיה שעתה. ודין זה שאפילו אשה צעירה נחשבת מסולקת דמים בהפסקת ג' עונות אתאן לרבי אליעזר!

וכי תימא שאין קושיה בכך, כי אפשר לומר שגם הלכה זו אייליבא דרבי היא, ובעונות [בהפסקת ג' עונות] סבר לה רבי כרבי אליעזר שנהיית מסולקת דמים.

ומי סבר לה רבי כרבי אליעזר? והא "לאחר שנזכר" קאמר, ומשמע שהיה הדבר קשה בעיניו על שפסק כרבי אליעזר.

136. ביאור החילוק בין הפסקה ראשונה שחזרה לקדמותה להפסקה שניה ראה חזו"א [קא ר' וח'] שביאר בב' אופנים: א. הפסקה ראשונה כיון שבא לאחר ג' ראיות סמוכות מסתבר שחזרה לקדמותה, מה שאין כן ראייה שאחר הפסקה שניה, שבא אחר הפסקת ג' עונות יש לתלות שכך טבעה לראות בהפסקת ג' עונות. ב. כיון שחזרה לקדמותה פעם אחת, תו לא אמרינן ששוב תחזור לקדמותה. נפקא מינה, בראתה לאחר הפסקה שניה ג' ראיות סמוכות, ושוב הפסיקה ג' עונות וראתה אם חוזרת לקדמותה בכך, וכן נפקא מינה בהתחילה לראות בראשונה, ג' פעמים בהפסקת ג' עונות אם דנים הפסקה ראשונה בחזרה לקדמותה או לא, ראה מהרש"א על תוס' [ד"ה קחזיא] דפשיטא ליה שחזרה לקדמותה.

והנה לשיטת תוס' [ד"ה קחזיא] שאף בראייה המבררת שאינה מסולקת, אלא שינוי וסת מכל מקום לא מטמאינן באותה ראייה, יש לתמוה מכאן, שכל הספק בגמרא הוא בגוונא שראתה אחר ב' פעמים של הפסקת ג' עונות, לעונה, אבל בראתה אחר ג' פעמים של הפסקת ג' עונות מפורש בברייתא שמתמאה למפרע. היינו, שכל

הספק אחר שפשטנו שג' עונות הראשונות חזרה לקדמותה, האם בג' עונות השניות נמי חזרה לקדמותה זהו רק אם ראתה אחריה בעונה, אבל בהפסיקה בשלישית ג' עונות וראתה ודאי מטמאה, שאיגלאי מילתא שב' ההפסקות האחרונות היו כשינוי וסת, אם כן, מפורש כרש"י שבראייה המבררת שהפסקותיה היו בתורת שינוי וסת מטמאות למפרע, ראה חזו"א [קא ט'].

137. ראה תוס' [ד"ה ברוב] שהכריחו שעיקר העמדת הברייתא כרבי, ממה שתינוקת שלא הגיע זמנה וראתה ג' פעמים בפעם השלישית הרי היא ככל הנשים ומטמאת למפרע. בהכרח אתיא כרבי שבפעמים הרי היא מתחזקת ובראייה שבה היא מתחזקת לא מטמאה למפרע הילכך מטמאה בשלישית, אבל סיפא בהגיע זמנה לראות שמתמאה בשניה מעת לעת אתיא ככולי עלמא שבראייתה הראשונה כבר הוחזקה. כדתנן במשנה [ז ב], וסתם משנה מבואר בגמרא יבמות [סד ב] אתיא כרשב"ג.

דעת הרמב"ן להעמיד המשנה [ז ב] נמי כרשב"ג וכמו שכתב תוס' שבתולה בראייה

אלא הסיפא דסיפא שבהגיע זמנה לראות והפסיקה ג' עונות דיה שעתה — **רבי אליעזר היא**.

ובופתות — סבר לה כרבי שבתרי זמני הווי חזקה, ומתאימים כל דברי הבריייתא.

וממשיכה הגמרא לבאר את דיני תינוקת:

כתם של תינוקת אינו מטמא ככתמי אשה, שכיון שלא הוחזקה לראות דם תלינן שלא בא הכתם ממנה.

ולכן, אפילו כבר ראתה פעם אחת ומצאה לאחר מכן כתם, הרי אותו **כתם שבין** ראייה **ראשונה ושניה** — **טהור!**

אבל, אם ראתה שתי פעמים, שאליבא דרבי הוחזקה כבר להיות רואה, שאם תראה בפעם השלישית היא תטמא טהרות מעת לעת, אך עדיין לא ראתה דם בפעם השלישית אלא רק

מצאה כתם, נחלקו בדבר רבי יוחנן וחזקיה: כתם שבין ראייה שניה של תינוקת לבין ראייה שלישית שלה —

חזקיה אמר **טמא**. רבי יוחנן אמר **טהור**.

ומבארין: חזקיה אמר — **טמא**, כיון דאילו חזיא דם היתה זו הראייה השלישית שלה והיתה **מטמאה** אפילו למפרע, הרי היא כבר עתה בחזקת דמים, ולכן **כתמה נמי טמא**.

ורבי יוחנן אמר: כתמה **טהור**, כיון דלא אתחזקה **ברב**. שעדיין לא נהגנו בה תורת מוחזקת בדמים לטמאה למפרע, דהרי עדיין לא ראתה דם בפעם השלישית⁽¹³⁸⁾, ולכן **כתמה נמי לא מטמינן לה**, שלא החמירו בה חכמים לטמא את כתמה. [כי מעיקר הדין הרואה כתם היא טהורה וכל טומאת כתמים היא רק גזירה דרבנן, ולכן הקלו שלא לגזור גזירתם על תינוקת שעדיין לא ראתה ראייה

ואם כן, למה בהגיע זמנה פסק שמספיק בב' ראיות הא אמרי' בגמרא הא מני רבי היא. ראה סדרי טהרה [קפט לד] אור שמח וחזון איש [פח].

138. ברש"י מבואר שמחלוקתם אליבא דרבי, הסובר שתינוקת מתחזקת בב' פעמים, אך בראייה שבה היא מתחזקת לא מטמאה למפרע אלא בראייה השלישית. חזקיה סובר כיון שכבר הוחזקה לרואה שאם תראה עוד פעם אחת תטמא למפרע, לכן גזרו על כתמה. ורבי יוחנן סובר שכל עוד לא החזקנוה בפועל לטמא למפרע לא גזרו על כתמה. אך שיטת הרמב"ן הרשב"א והר"ן לפרש מחלוקתם אליבא דרשב"ג, משום שלרבי שהתחזקה לרואה בב' פעמים לכולי עלמא גזרו על כתמה. אך

הראשונה כבר הוחזקה אלא שהרמב"ן סובר שבראייה שבה היא מתחזקת מטמאה למפרע ומה שכאן מטמאה בראייה שניה קולא שהקילו בה רבנן.

אולם דעת הרשב"א והרא"ה כבדק הבית שראיית הגמרא שהבריייתא כרבי הוא מהסיפא שבראתה פעם שניה בהגיע זמנה מטמאה למפרע, שלרשב"ג בעי ג' פעמים, ואזיל הרשב"א לשיטתו כפי שהבאנו בהערה לעיל שהרישא של הבריייתא בלא הגיע זמנה אתיא נמי כרשב"ג, ומתניתין [ז ב] אתיא כרבי.

הרמב"ם משכב ומושב [ד ג] העתיק ברייתא דתינוקת כצורתה, ותמהים האחרונים כיון שהלכה כרשב"ג בהכרח סובר שהרישא של הבריייתא בתינוקת שלא הגיע זמנה אתיא נמי כרשב"ג וכדעת הרשב"א שהבאנו בהערה לעיל.

המטמאה למפרע] (139).

בתולים הטהור על אף שאילו תראה דם ממש שאינו דם בתולים תטמא למפרע [שמדובר בבתולה שראתה דם פעם אחת בבית אביה ונתחזקה לרואה ואם תראה עוד פעם בשינוי מראה מדם בתולים, תטמא למפרע] ומוכח שלא מטמאים כתמה אף שהוחזקה כרואה ואם תשוב ותראה תטמא למפרע (140).

מתקפה לה רבי אלעאי לחזקה : **וכי מה בין** ^{י-ב} זו שעדיין לא ראתה ראייה המטמאה למפרע ובכל זאת גזרנו על כתמה, לפי חזקה, **לבתולה שנשאת, שדמיה טהורין**, שהקלנו ולא גזרנו על כתמה אלא תלינן לה בדם

ד"ה אין חוששין] שפירש עוד טעם משום דתלינן הדם מעלמא, נפקא מינה בין הטעמים בנמצא כתם על גופה, ראה בש"ך וב"ח [קצ ג] וחוו"ד וסד"ט [שם ז].

140. בפירש"י מבואר שקושיית הגמרא מבתולה שהגיע זמנה וראתה פעם אחת, ולחזקה יש לטמא כתמה אחר ראייה ראשונה, ולרבי יוחנן ניחא שאין טמא כתמה עד אחר ראייה שניה. יש לתמוה מטוגית הגמרא [ה א] "רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר נשים שאמרו חכמים דיין דעתן כתמן כראייתן, ותינוקת שהגיע זמנה לראות יש לה כתם". **ופירש"י** [ד"ה יש לה כתם] "מכאן ולהבא אף על פי שלא ראתה מימיה". הרי מפורש שבתולה שהגיע זמנה מטמאים כתמה אף קודם שראתה ראייה ראשונה. צ"ל ביאור קושיית הגמרא לפירש"י שאף שבתולה שהגיע זמנה כתמה טמא אף קודם שראתה. בתולה שנישאת שדמה דם בתולים, סברה הגמרא בסלקא דעתך שהטעם לטהר כתמה משום שתלינן בדם בתולים, זהו רק בצירוף הטעם שאף שראתה פעם אחת בבית אביה עדיין לא נהגנו בה תורת מוחזקת בדמים לטמאה למפרע, ולפיכך קשיא לחזקה שמטמא כתם מחמת שכבר הוחזקה ואם תראה שוב בשינוי מראה תטמא למפרע אמאי מטהרינן כתמה.

דעת הרשב"א [ט ב] להוכיח שמחלוקת חזקה ורבי יוחנן דוקא בתינוקת שלא הגיע

לרשב"ג, רבי יוחנן סובר לטהר כתמה עד שתראה דם ג' פעמים, וחזקה סובר כיון דאילו חזיא ראייה שלישית הרי היא אחר כך כשאר כל הנשים לטמא למפרע. אף כתמה טמא, שמתחזקת בו לרואה. יש לשאול לשיטת הרמב"ן הרי בראייה שלישית אינה מטמאה למפרע אף לרשב"ג אם כן, היאך יגזרו בכתמה לטמא למפרע. יש לומר כיון שמעיקר הדין יש לטמאותה בראייה השלישית ומה שאינה מטמאה פירש הרמב"ן לעיל [ט ב] מסיבה צדדית שלא שייך בה קנס חכמים כיון שלא היתה מצווה בבדיקה, כלפי גזירת כתמים שפיר מתחזקת ומטמאה למפרע, אך רש"י לשיטתו הסובר שמעיקר הדין אין האשה מטמאת למפרע בראייה שבה היא מתחזקת אי אפשר לפרש שנחלקו אליבא דרשב"ג, שודאי אי אפשר לטמא כתמה עד ד' ראיות.

שיטת הרא"ה [בדק הבית ב"ז ש"ד יז א] כרש"י שנחלקו אליבא דרבי, אולם פירש לשיטתו בסוגיית לעיל, שראייה ראשונה מקרה הוא ואינה מתחזקת לרואה אלא בראייה השלישית [לא כרש"י הסובר שמתחזקת בפעמיים אלא שאינה מטמאה בראייה שבה היא מתחזקת] ונחלקו חזקה ורבי יוחנן בין ראייה שניה לשלישית שעדיין לא הוחזקה בדמים אם כתמה טמא או לא.

139. כך פירש"י, ומבואר הטעם שאין כתמים בקטנה משום שלא גזרו בה. ראה רש"י [ה א